

ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВИТИ І ОСВИТИ ДОРΟΣЛИХ ІМЕНІ ІВАНА ЗЯЗЮНА НАПН УКРАЇНИ

Освітньо-наукова програма

підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти у галузі 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія» «Психологія праці та психологічний супровід освіти дорослих» / «Work Psychology and psychological support adult education»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни «Технології сучасної психотерапії»

Викладач Ігнатович Олена Михайлівна

Профіль викладача <http://ipood.com.ua/data/Portfolio/Ignatovych.pdf>

Контактний телефон 0993395457

E-mail: lena_ignat70@ukr.net

Сторінка дисципліни <http://ipood.com.ua/phd-053/>

Консультації очні за попередньою домовленістю Понеділок та четвер з 14.00 до 15.00

Онлайн-консультації за попередньою домовленістю Viber (+380993395457) в робочі дні з 9.30 до 17.30

АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасне суспільство перебуває у стані швидкоплинного трансформаційного процесу, що зумовило потребу у вивченні та вирішенні проблемних питань в галузі сучасної психотерапії. Навчальна дисципліна «Технології сучасної психотерапії» є невід'ємною складовою сукупності знань та вмінь, що формують професійний профіль здобувачів освітнього ступеня «доктор філософії» у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія», дозволить створити передумови для усвідомленого наукового підходу до практичної професійної роботи.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення здобувачів освітнього ступеня «доктор філософії» у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія» з основними напрямками психотерапії, закономірностями та технологіями психотерапевтичного процесу

Завданням вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів освітнього ступеня «доктор філософії» у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія» інтегральної, загальних та фахових компетентностей:

Програмні компетентності

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі психології праці та психологічного супроводу освіти дорослих, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-4. Здатність до генерації нових наукових ідей, розробки інноваційних способів професійної діяльності

ЗК-8. Здатність до розуміння трудових процесів, до практичної діяльності відповідно до фахової підготовки.

ЗК-9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК-11. Здатність до конструктивної соціальної взаємодії.

Фахові компетентності (ФК):

ФК-9. Здатність до наукового аналізу та дослідження трудових процесів з метою розробки інноваційних засобів оптимізації професійного розвитку дорослих.

ФК-10. Здатність орієнтації в сучасних науково-практичних підходах, засобах та техніках психологічної допомоги дорослим в різних умовах трудової та освітньої діяльності.

ФК-12. Здатність визнавати, поважати та керуватися принципами етики взаємодії у науковій, викладацькій та практичній психологічній діяльності; слідувати принципам академічної доброчесності, відповідальності.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Під час сесії формат очний, у міжсесійний період – дистанційний. Передбачається самостійна (індивідуальна та групова) науково-дослідна діяльність, використання тренінгових завдань, психотерапевтичних вправ.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмними результатами вивчення дисципліни «Технології сучасної психотерапії» є досягнення наступних здатностей та професійних якостей:

ПРН 7. Здатність діагностувати освітні потреби дорослих, проектувати та розробляти освітні технології та методи реалізації освітнього процесу з урахуванням вікових, культурологічних, професійно обумовлених особливостей різних категорій дорослих; здатність до створення сприятливого освітнього середовища.

ПРН 9. Розвинена особистісна і професійна рефлексія, автономність, ініціативність, висока мотивація до професійного зростання, свідомої побудови власної освітньої траєкторії, мобільності ґрунтуючись на знаннях діючої нормативно-правової бази, що регулює сферу освіти та професійну діяльність кадрів вищої кваліфікації.

ПРН 11. Здатність досліджувати труднощі професійного розвитку дорослих, створювати психологічні умови для конструктивного їх подолання, в тому числі через освіту; здатність розробляти та практично впроваджувати систему і засоби психологічного супроводу освіти дорослих та оптимізації процесів праці.

ОБСЯГ ДИСЦИПЛІНИ

Загальний обсяг – 30

Кількість годин: лекції – 8, практичні – 2.

Вид заняття	Кількість годин
лекції	8
семінарські заняття / практичні / лабораторні	2
самостійна робота	20

ОЗНАКИ ДИСЦИПЛІНИ

Рік викладання	Курс (рік навчання)	Семестр	Спеціальність	Кількість кредитів / годин	Кількість змістових модулів	Вид підсумкового контролю	Нормативна/вибіркова
2021	II-III	3-6	053 Психологія	1,0 / 30	2	Залік	Вибіркова

ПРЕРЕКВІЗИТИ

Ефективність вивчення дисципліни «Технології сучасної психотерапії» значно підвищиться, якщо здобувач освітнього ступеня «доктор філософії» у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія» опанував дисципліну «Основи психологічного консультування».

ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ /ОБЛАДНАННЯ

У період сесії використовується медіапроектор; мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з викладачами, відділом аспірантури, адміністрацією з приводу проведення занять та консультацій.

У міжсесійний період використовуємо комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу) та оргтехніку для комунікації з викладачами, відділом аспірантури, адміністрацією та підготовки (друку) рефератів і самостійних робіт.

ПОЛІТИКИ ДИСЦИПЛІНИ

При організації освітнього процесу в ІООД імені Івана Зязюна НАПН України майбутні доктори філософії, викладачі, адміністрація діють відповідно до: Положення про систему забезпечення якості освіти в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України України; Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії та доктора наук ; Положення про оцінювання результатів навчання у процесі реалізації освітньо-наукових програм підготовки майбутніх докторів філософії; Положення про політику академічної доброчесності; Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність; Положення про порядок перезарахування навчальних дисциплін та визначення академічної різниці; Положення про порядок ліквідації академічної заборгованості аспірантами.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

Тиждень, дата, години	Тема, основні питання	Форма діяльності (заняття) / формат	Матеріали	Література, інформаційні ресурси	Завдання, години	Вага оцінки	Термін виконання
Згідно з розкладом	<p>Змістовний модуль 1. Загальні положення та принципи психотерапії</p> <p>Тема 1.1. Вступ до психотерапії. Місце та роль психотерапевтичної науки в сучасному світі. Предмет, об'єкт, завдання та специфіка психотерапії. Стратегія і тактика в психотерапії. Професійні вимоги до психотерапевта. Засади ефективності психотерапевтичної практики. Етичні аспекти психотерапевтичної практики.</p>	Інтерактивна лекція / Face to face 1 година	Презентація, методичні рекомендації	22-26	Створення презентацій за вибором: «Предмет та завдання психотерапії» або «Психотерапія в сучасному світі»	5 б.	Згідно з розкладом
Згідно з розкладом	<p>Тема 1.2. Класифікація видів психотерапії Класифікація видів психотерапії за різними змістовими шкалами. Індивідуальна психотерапія: етапи та особливості її застосування. Групова психотерапія: етапи та особливості перебігу. Родинна психотерапія: мета, показання та особливості застосування. Основні напрямки і техніки психотерапії. Загальні положення системного підходу.</p>	Інтерактивна лекція / Face to face 1 година	Презентація, методичні рекомендації	17-21	Розробка таблиці ключових понять теми, враховуючи такі пункти: класифікація видів психотерапії, етапи та особливості застосування різних видів психотерапії, основні техніки психотерапії	5 б.	Згідно з розкладом

Згідно з розкладом	<p>Тема 1.3. Психодинамічні теорії у психотерапії. Історичні передумови розвитку психодинамічної теорії. Ключові поняття та характеристики динамічної психотерапії. Джерела невротичних та емоційних розладів особистості. Основні етапи та техніки психоаналізу. Основні техніки психотерапії за Адлером. Особливості терапевтичних стосунків. Неофрейдизм і сучасний психоаналіз. Сучасні психодинамічні теорії. Види психоаналітичних підходів. Основні положення теорії Е.Фромма та К.Хорні.</p>	Інтерактивна лекція / Face to face 1 година	Презентація, методичні рекомендації	13-16	Експрес-опитування за гугл-формами «Основні етапи та техніки психоаналізу» та «Техніки психотерапії за Адлером».	5 б.	Згідно з розкладом
Згідно з розкладом	<p>Тема 1.4 Когнітивно-поведінкові теорії у психотерапії. Когнітивно-поведінкові напрями психотерапії. Теоретичні основи біхевіоріальної психотерапії. Основні положення оперантної поведінки у біхевіоріальній терапії. Техніки поведінкової терапії. Основні риси когнітивної терапії. Раціонально-емотивна терапія (РЕТ) Альберта Елліса. Когнітивна терапія А. Бека. Психотехніки когнітивної психотерапії.</p>	Інтерактивна лекція / Face to face 1 година	Презентація, методичні рекомендації	9-12	Творча робота за темою: «Техніки когнітивно-поведінкової психотерапії».	5 б.	Згідно з розкладом

Згідно з розкладом	<p>Змістовний модуль 2.Сучасні технології психотерапії Тема 2.1. Гуманістичні психотерапевтичні технології. Гуманістичні психотерапевтичні школи. Загальна характеристика гуманістичного напрямку. Особистість у гуманістичної теорії К.Роджерса. Поняття повноцінно функціонуючої особистості. Необхідні умови психотерапевтичного процесу в концепції К.Роджерса. Теорія особистості А.Маслоу. Генеза неврозу за А.Маслоу. Поняття самоактуалізації, потреб та метапотреб.</p>	Інтерактивна лекція / Face to face 2 години	Презентація, методичні рекомендації	5-8	Експрес-опитування за гугл-формами «Основні принципи гуманістичної теорії К.Роджерса», «Особливості теорії особистості А.Маслоу».	5 б.	Згідно з розкладом
Згідно з розкладом	<p>Тема 2.2. Екзистенційна психотерапія. Екзистенційна психотерапія. Особливості екзистенційного психотерапевтичного процесу. Основні поняття, положення і представники напрямку. Стосунки психотерапевта і клієнта. Логотерапія В.Франкла.</p>	Інтерактивна лекція / Face to face 1 година	Презентація, методичні рекомендації	1-4	Підготовка рефератів за темою: «Особливості екзистенційного психотерапевтичного процесу».	5 б.	Згідно з розкладом
Згідно з розкладом	<p>Тема 2.3. Гештальт-терапія. Гештальт-терапія. Основні поняття і принципи гештальттерапії. Поняття контакту та способів його переривання. Невротичність за Ф.Перлзом. Стратегії терапії та типи інтервенцій.</p>	Інтерактивна лекція / Face to face 1 година	Презентація, методичні рекомендації	22	Творча робота Стратегії гештальт-терапії та типи інтервенцій»	5 б.	Згідно з розкладом

Згідно з розкладом	<p>Тема 2.4. Тілесно-орієнтована психотерапія. Основні поняття тілесно-орієнтованої психотерапії. Рівні структури особистості за В.Райхом. Психологічні механізми виникнення неврозу та його діагностичні критерії у тілесно-орієнтованій психотерапії. Психотерапевтичні техніки терапії В.Райха. Структура особистості у біоенергетичному аналізі. Тілесна організація при різних типах характеру за А.Лоуеном. Види захистів у теорії А.Лоуена. Техніки роботи з тілом у біоенергетичному аналізі. Сомато-центровані методи психотерапії. Позитивна психотерапія Н. Пезешкіана.</p>	Практичне заняття / Face to face / <i>Online</i> 2 години	Презентація, методичні рекомендації	5	Ознайомлення з техніками позитивної психотерапії Н.Пезешкіана	5 б.	Згідно з розкладом
	Індивідуальне навчально-дослідницьке завдання	Самостійна робота	Методичні рекомендації до самостійної роботи	Література до курсу, інформаційні ресурси	Підготувати проект психотерапевтичної роботи з обраною проблемою або провести консультативну роботу з клієнтом і описати психотерапевтичний кейс	20 б.	

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: експрес-опитування, фронтальна перевірка знань, індивідуальні завдання, реферати, творчі роботи.

Форма контролю: залік.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100-бальною шкалою, складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається максимально 60 балів, і рейтингу з атестації (екзамен, залік) – 40 балів.

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в навчально-методичній карті. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні /семінарські заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і майбутнього доктора філософії на першому занятті.

Рівень знань оцінюється:

«відмінно» - здобувач дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% запитань, виконання завдань є правильним, творчим, демонструє знання матеріалу, проявляє активність і творчість у виконанні індивідуальних і колективних завдань;

«добре» - аспірант володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді, був присутній на лекціях, має тезаурус з основних тем курсу, проявляє активність у виконанні завдань різного типу;

«задовільно»- здобувач дає правильну відповідь не менше ніж на 60% питань або на всі запитання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, помилки виправляє за допомогою викладача; враховується наявність конспекту, тезаурусу з дисципліни, виконання різних завдань (дослідницьких, творчо-пошукових тощо) групових завдань;

«незадовільно з можливістю повторного складання» - аспірант дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, має неповний конспект лекцій, пасивно або негативно проявляє себе у виконанні завдань.

При визначенні рейтингу здобувача враховуються бали, які він отримує під час семінарських, практичних занять та за самостійну роботу. Бали за поточну освітню діяльність визначаються як сума всіх отриманих під час навчальних занять балів, розділена на кількість отриманих оцінок та помножена на коефіцієнт 12, що становить не більше 60 сумарної оцінки за результатами вивчення дисципліни. Бали за підсумками проведення заліку або іспиту визначаються як сума всіх отриманих під час навчальних занять балів, розділена на кількість отриманих оцінок та помножена на коефіцієнт 8, що становить не більше 40 балів сумарної оцінки за результатами вивчення дисципліни.

Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання								Індивідуальне завдання	Залікова робота	Сума
Модуль I				Модуль II						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
5	5	5	5	5	5	5	5	20	40	100

T1, T2 ... – теми модулів.

Примітка. Отримання 20 балів за індивідуальне завдання є необхідною умовою допуску здобувача до підсумкового семестрового контролю.

Оцінка національна	Оцінка ECTS	Визначення оцінки ECTS	Рейтинг студента, бали
Відмінно	A	ВІДМІННО - відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 - 100
Добре	B	ДУЖЕ ДОБРЕ - вище середнього рівня з кількома помилками	82-89
	C	ДОБРЕ - в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74-81
Задовільно	D	ЗАДОВІЛЬНО - непогано, але зі значною кількістю недоліків	64-73
	E	ДОСТАТНЬО - виконання задовольняє мінімальні критерії	60-63
Незадовільно	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО - потрібно працювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку)	35-59
	F	НЕЗАДОВІЛЬНО - необхідна серйозна подальша робота	01-34

ЛІТЕРАТУРА ДО ВСЬОГО КУРСУ

Основна

1. Каліна Н. Ф. Психотерапія : підручник / Н. Ф. Каліна. — К. : Академвидав, 2010. — 288 с. (Серія «Альма-матер»).
2. Кокун О.М. Психофізіологія. Навчальний посібник. - К: Центр навчальної літератури, 2006. - 184 с.
3. Сугестивні технології маніпулятивного впливу : навч. посіб. / [В.М.Петрик, М.М.Присяжнюк, Л.Ф.Компанцева, Є.Д.Скулиш, О.Д.Бойко, В.В.Остроухов]; за заг. ред. Є.Д.Скулиша. – 2-ге вид. – К.: ЗАТ “ВПОЛ”, 2011. – 248 с.
4. НМК дисципліни «Основи психотерапії». /Кочарян О.С., Терещенко Н.М., Жидко М.Є. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. – 32с.
5. Бурлачук Л.Ф., Кочарян А.С., Жидко М.Е. Психотерапія: учебник для вузов (психологические модели). – СПб.: Питер, 2013. – 472 с.
6. Бурлачук Л.Ф., Кочарян А.С., Жидко М.Е. Психотерапія: учебник для вузов (психологические модели). – СПб.: Питер, 2013. – 472 с.
7. Карвасарский Б.Д. Психотерапія.- М.: Медицина,1985.-303 с.
8. Кондрашенко В.Т., Донской Д.И. Общая психотерапія.-Мн.: Высш. шк., 1997.-464 с.
9. Кочарян Г.С., Кочарян А.С. Психотерапія сексуальных расстройств и супружеских конфликтов.-М.: Медицина, 1994. – 234 с.

Додаткова

10. Ігнатович, О.М., Ляц, О.П. (2020) Психологические закономерности развития эмоционального интеллекта в юношеском возрасте как условия психического здоровья личности. Психиатрия, психотерапія и клиническая психология. Том 11. № 4. С. 802-811. (0,5 д.а.) https://psihea.recipe.by/ru/?editions=2020-tom-11-n-4&group_id=item_2&article_id=line_2
11. Allers Ch. T., White J., Hornbuckle D. Early recollections: Detecting Depression in the Elderly // Individual Psychology: The Journal of Adlerian Theory, Research and Practice. - 1990. - Vol. 46. - № 1.
12. Ansbacher H.L., Ansbacher R. The individual psychology of Alfred Adler. — New York, 1964.
13. Barnes H. Humanistic Existentialism: The Literature of Possibility. — Lincoln, 1959.
14. Barrett-Lennard G. T. Dimensions of the therapist response as causal factors in therapeutic change // Psychological Monographs. — 1962. — Vol. 76(43). — № 562.
15. Bion W. R. Experiences in Groups. — L., 1961.
16. Bottome Ph. Alfred Adler: A portrait from life. — New York, 1957.
17. Bozarth J. D. The evolution of Carl Rogers as a therapist // Personcentered review. — 1990. - Vol. 5. - № 4. - P. 386-393.
18. Bozarth J. D., Brodley B. T. Client-centered Psychotherapy // Personcentered review. - 1986. - Vol. 1. - № 3. - P. 262-271.
19. Crandall J. E. Theory and Measurement of Social interest (Empirical Test of Alfred Adler's concepts). — New York, 1981.
20. Devonshire Ch. M. Person-centered theory // The person-centered approach and cross-cultural communication: An international review. — Vol. 1. — Dublin, 1991. — P.15-42.
21. Foulkes S. H. Group Psychotherapy. — L., 1957.
22. Foulkes S. H. Group-Analytic Psychotherapy. — L., 1975.
23. Foulkes S. H. Therapeutic Group Analysis. — L., 1964.
24. Heyer L., Marilyn G. W., Boudewyns P. A. Early Recollections of Vietnam Veterans with PTSD // Individual Psychology: The Journal of Adlerian Theory, Research and Practice. - 1989. - Vol. 45. - № 3.
25. Hopper P. P., Rogers M. E., Lee L. A. Carl Rogers: reflections on his life // Journal of Counseling and Development. — 1984. — № 63. — P. 14-63.
26. Kempler W. Gestalt therapy // Current psychotherapies. — Itasca, 1973.
27. Manaster G.J., Corsini R.J. Individual Psychology. — Itasca, 1982.

28. Meador B. D., Rogers C. R. Person-centered therapy // Current Psychotherapies / R. J. Corsini (ed.). - Ithaca, 1984. - P. 142-195.
29. Mearns D. The Person-Centred Approach to Therapy. Paper presented at the Scottish Association for Counseling, 31st May, 1980.
30. Nitson M. Early Development: Linking the individual and the Group // Group Analysis. - V. 21 (1988). - P. 345-362.
31. Nitsun M. The anti-group: destructive forces in the group and their therapeutic potential // Group Analysis. - V. 24. (1991) - P. 7-20. 22. Orgler H. Alfred Adler: The man and his work, triumph over the inferiority complex. — 4th ed. - London, 1973.
32. The practice of group analysis / Edited by Jeff Roberts and Malkolm Pines. — L., 1991.
33. Zimring F. Something about the therapist // Five therapists and a client. — New York, 1991. - P. 59-96. 42. Zinkin L. Malignant mirroring // Group Analysis. - V. 16. (1983) - № 2. - P. 113-126.

Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека ІПООД [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ipood.com.ua/e-library/>
2. Електронна бібліотека Національної академії педагогічних наук України [Електронний ресурс].. – Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/>
3. Національна бібліотека України ім. В. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>.